

آشنایی با مقبرة الشعراي تبريز

دیگر کشورمان دار است . هر چند برخی از آنان تبریزی یا آذربایجانی الاصل نبوده‌اند...

کوی‌ها و محله‌های قدیمی تبریز از دیرباز محل و ماوایی برای سالکان حق و شاعران نام آور بوده است و بی‌تردید تبریز به خاطر جای دادن عارفان و شاعران صاحب نام در دل خود ، جایگاه ویژه‌ایی را در بین شهرهای دیگر کشورمان دار است . هر چند برخی از آنان تبریزی یا آذربایجانی الاصل نبوده‌اند اما با این حال هر کدام به علتی به تبریز گذری داشته و به مرور زمان شیفته آن شده و در این مکان ساکن و طبق وصیت شان در تبریز به خاک سپرده شده‌اند.

کوی سرخاب به جهت انتساب به شاعران نامی، ارج و قرب بسیاری در بین مردم داشته است به طوری که زندگی در آن و حتی دفن شدن در این کوی معروف، آرزوی بسیاری از بزرگان محسوب می‌شد. وجود اماکن ، بناها، تکیه‌ها و مقابر معروفی چون ربع رشیدی، تکیه حیدر، بقعه عون بن علی، بقعه سید حمزه، صاحب الامر و سید ابراهیم یا حظیره بابا حسن، حظیره بابا مزید، صفوةالصفاء و مقبرةالشعرا به تقدس و معروفیت آن افزوده است.

از مقبرةالشعرا یا آرامگاه شاعران در سرخاب تبریز تا قبل از قرن هشتم نامی برده نشده است. قدیمی‌ترین کتبی که نام مقبرةالشعراي تبریز را به صراحت نوشته است، تاریخ گزیده و نزهةالقلوب حمدالله مستوفی است که در سال‌های 730 و 740 هجری قمری تألیف شده است. باید گفت که نام مقبرةالشعرا سرخاب ظاهرا پس از دفن شدن شاعران معروف قرن ششم مانند خاقانی و ظهیر و شاعرانی که بعد از آنها در آنجا دفن شده‌اند در کتب تاریخ و تذکره آمده و رفته رفته معروفیت یافته است. شهر تبریز پس از آنکه در قرن ششم مرکز حکومت اتابکان آذربایجان شد پناهگاه شاعرانی که زندگی آرام و آسوده‌ایی را دور از جنگ و نزاع می‌جستند گردید، خاقانی و ابوالعلا و فلکی از شروان و گنجه، ظهیر فاریابی و شاهپور نیشابوری از خراسان به تبریز آمدند و در این شهر ساکن شدند و پس از مرگ، یکایک آنان در حظیره مخصوصی دفن شدند که این حظیره را در تاریخ و تذکره‌ها به عنوان مقبرةالشعرا یاد کرده‌اند، شاعران دیگری نیز از عهد ایلخانان تا ایلکانیان و دوره آق قویونلو در تبریز بودند و یا از نقاط دیگر به تبریز آمده و در این شهر در گذشته‌اند که غالباً در همین حظیره و در جوار خاقانی مدفون هستند.

مقبرةالشعرا قبلاً با نام‌های حظیرهالشعرا ، حظیرهالقضاء، قبرستان سرخاب معروف و مشهور بوده است اما متأسفانه گذشت روزگاران و مهم‌تر از آن حوادث طبیعی چون سیل و زلزله، شکل ظاهری آن را از بین برده و آثاری از مقابر این بزرگان بر جای نمانده است. چنانچه طباطبایی صاحب کتاب اولاد اطهار که در سال 1294 هجری قمری تألیف شده، نوشته است که به علت زلزله‌های بسیار مخصوصاً زلزله سال 1193 و بعد از آن در سال 1194 آثاری از آن به جای نمانده است. محقق بزرگوارجناب آقای عزیز دولت آبادی در مقاله زلزله‌های تبریز درباره مزارات مقبرةالشعرا نوشته‌اند: (با کمال تأسف از مزارات شهریاران شعر و ادب فارسی مثل خاقانی شروانی، اسدی طوسی، ظهیر فاریابی، مجیرالدین بیلقانی، حکیم قطران تبریزی، شاهپور بن محمد اشهری سبزواری، خواجه همام تبریزی و کوچک‌ترین نشانه و اثری نمی‌یابید.)